

ובאמת גם בלא דילוגים אדם יעמוד נדהם תוך כדי קריאת הפסוקים בלבד. כגון בפרשת כי תשא (שמות ל"ב י"ג) "וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעולם", וינחם ה' וגו'. האין כאן רמז ברור לדברי חז"ל שבר"ח אלול (א' אלול) סלח הקב"ה לישראל על מעשה העגל, וצוה למשה פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים?

או בפרשת וילך (דברים ל"א י"ז) "וחרה אפי בו ביום ההוא". איזה יום? זה יום שפרצה בו המלחמה העולמית השניה, י"ז באלול התרצ"ט (1 בספטמבר 39). וזהו ביום ^{אוצר החכמה} **ההוא** (י"ז). כי פרשת וילך על הרוב נקראת בחדש אלול (גם וילך בגימטריא אלול). ובהמשך: "והסתרתי פני מהם והיה לאכול ומצאוהו רעות רבות וצרות". רעות רומז למלחמה העולמית הראשונה, שהתחילה בשנת תרע"ד והסתיימה בתרע"ח, ועיצומה של המלחמה בשנת תרע"ו (רעות), וצרות זו המלחמה השניה, שהתחילה בסוף תרצ"ט והסתיימה בתש"ה, ועיצומה היה בשנת תש"ב (וצרות), שאז הועלו על המוקד מיליוני יהודים באושוויץ בעוה"ר הי"ד. ונסיים בנחמה: בפרשת נצבים (שם ל' א') "והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה וגו' ושבת^{מביא} (תש"ח) עד הוי"ה (כ"ו) אלהיך ושמעת בקולו". שיבת עם ישראל לא"י היתה בשנת תש"ח. והגל של חזרה בתשובה לאלפים ולרבבות (כן ירבו) התחיל עם מלחמת יוהכ"פ בשנת התשל"ד, 26 שנים לאחר מכן. הוי אומר: **ושבת עד הוי"ה אלהיך ושמעת בקולו!**

ולא רק שאין להשגיח בפטפוטי מלין ושגעונות סרק של מבקרי המקרא, אלא גם באלה הבאים בדורנו לשנות בפתוחות וסתומות המקובלות מדור דור, וכן במלים בודדות בתנ"ך ע"פ כתר ארם צובא, אין להשגיח בהם כלל ועיקר. ופלא גדול עליהם: על שינוי ניקוד בתפלה בין צירי וסגול, צועקים כמו תרנגול, את הארבה ואת החרגול, אף שיש לנו סמוכין דקשוט מדברי ראשונים ואחרונים, יקרים מפנינים,

אבל לשנות כתיבת מגלת אסתר שנהגו מדורי דורות לעשות כל פרשיותיה סתומות כדברי הרמ"א (סימן תרצ"א ס"ב), מותר להם? ומחר ישנו גם את צורת שירת האזינו, שבכתר יש בה רק ס"ז שיטין במקום שבעים שיטין הנהוג בכל העולם, ויש שם שלש שיטות כפולות היוצאות מחוץ לשורה כידוע. וכמה טרח הגאון נוב"י תניינא (חיו"ד סימן קע"ו) להכשיר ס"ת שלא היו השורות שוות בשירת האזינו שאחת ארוכה מחברתה (ועיין מה שכתבתי באו"ת אייר התש"ן עמוד תקל"ו והלאה). אבל שורה כפולה ממש ובולטת לחוץ ליכא למאן דאמר. ועוד עלולים לשנות צורת פתוחות וסתומות בפרשת צו, שבכל העולם מקובל שאין ריוח כלל בפרשת כל חלב שור וכשב ועז (ויקרא ז' כ"ב) רק בפרשה שאחריה (שם פסוק כ"ח) דהמקריב את זבח שלמיו, וסימניך "חלבמו סגרו". וכן דעת מרן (בכסף משנה פ"ח מהלכות ס"ת בר"ה בספר ויקרא) והש"ך (ביו"ד סימן ער"ה סק"ז) וכל הפוסקים. ונתתי טעם יפה לזה ע"פ הפשט, כי כל ענין איסור חלב ודם הנזכר שם בא בדרך אגב בתוך פרשת הקרבנות, לפי שנוזר לפני כן שהאוכל פגול ונותר וקדשים בטומאה חייב כרת, ואגב זה הביא הכתוב גם כריתות דחלב ודם, על דרך הואיל דאתא לידן נימא ביה מלתא. והתימנים נוהגים להפך לעשות פרשה פתוחה בכל חלב וגו' ולסגור אחריה (וטעמים צ"ע. רק שכן קבלה בידם). ומעתה הרוצה לפתוח בשתייהן עושה דלא כמאן, וס"ת שלו פסול לדידן, שכבר הוכיח הגאון ר' מנחם די לונזאנו ז"ל מדברי הרמב"ם בהלכות ס"ת בחמש הוכחות שא"א לפתוח שתי הפרשיות, והבאתי דבריו בהקדמה לתקון סופרים (איש מצליח) דידן. ע"ש. והרי כתר ארם צובה היה כשבע מאות שנה בביהכ"נ הגדול באר"ץ, ומעולם לא פתחו אותו ולא תיקנו ספריהם על פיו. ואכמ"ל.

גם מה שטוענים שכתר אר"ץ מדויק מאד בטעמיו ונקודותיו ע"פ בן אשר, אין זה נכון, כי לא כתבו בן אשר עצמו רק סופר אחר בשם שלמה בויעה (שהיה ספק קראי, וגם על בן אשר רבו הדעות, ואכמ"ל)

והוגה ע"י בן אשר, ומאן לימא לן שלא השאיר אחריו עוללות? ואמנם מילי מעלייתא דאית ביה דרשינן להו בפרקא. כגון בפסוק נמוגים ארץ וכל יושביה (תהלים ע"ה ד') שבספרים ישנים היתה תיבת "נמוגים" במקף, ואין לה טעם, ובכתר היא ברביע (ויתכן שבכתה"י נדבקה נקודת הרביע לחולם של המ"ם והיו לבשר אחד, וכיון שלא מצאו המדפיסים טעם במלת נמוגים חיברו אותה במקף: נמוגים-ארץ, ונשארנו נמוגים ונבוכים). ובודאי שהעיקר ברביע. וכן בפסוק וראה ראש כוכבים כי רמו (איוב כ"ב י"ב), שבכל הספרים, כולל תנ"ך קודן, תיבת "רמו" המ"ם רפויה, ובכתר המ"ם דגושה. וכן מוכח בספר השרשים לרד"ק שהביא פסוק זה בשרש רמם (מן הכפולים) ולא בשרש רום. ע"ש. ונשכח דגש זה מאות בשנים והוחזר בימינו ע"י הכתר. וברוך שמסר עולמו לשומרים (ע"ז מ:). אבל בפסוק "ובוגד ולא בגדו בך" (ישעיה ל"ג א') שהכתר גורס ולא בגדו "בו", העיקר כגירסת כל הספרים, וכן הוא בת"י ורש"י ורד"ק שם, ובאגרת הרמב"ם לר' יפת ב"ר אליהו הדיין ז"ל: ובודאי זה הענין שהזכרת בא ללמד ונמצא למד, ואתה בוגד ולא בגדו בך. ע"כ. (והרמב"ם הוא הממליץ כביכול על הכתר). וכן מוכח מלשון הפסוק עצמו שכולו מדבר לנוכח: "הוי שודד ואתה לא שדוד, ובוגד ולא בגדו בך, כהתימך שודד תושד, כנלותך לבגוד יבגדו בך". וכן במנחת שי ובתנ"ך קודן לא הביאו שום נוסחא אחרת. וכל המדפיס כנוסח הכתר דוקא ומתעלם מנוסח כל הראשונים וכל הדפוסים (ואינו מזכירם אפילו בהערה בשולי העמוד) הרי הוא מכשיל את הרבים.

וכן בפסוק: עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתין ענה בי (מיכה ו' ג'), העיקר כנוסח כל הספרים שתיבת "ענה" בטעם טרחא ובי"ת בי דגושה, ולא כמ"ש בכתר "ענה" בטעם מאריך ובי"ת בי רפויה. כי לא נמצא מעולם טעם "מאריך" בודד בסוף הפסוק, רק או מאריך טרחא סוף פסוק, או טרחא מאריך סוף פסוק, או טרחא סוף פסוק, כגון: לא תרצת, לא תשכח, ובני-דן חושים. ולמה ישתנה פסוק זה מכל התנ"ך?

וכן בפסוק אנא ה' הושיעה נא אנא ה' הצליחה נא (תהלים קי"ח כ"ה), יש טעמים זרים בכתר, שתיבות "הושיעה, הצליחה" מלרע ותיבות "נא" "נא" שאחריהן דגושות. וזה תמוה מאד, כי אף שמצינו אמלטה נא (בראשית י"ט כ') שתיבת אמלטה מלרע ואחריה דגש, שם עיקר המלה (אמלטה) מלרע, והיתה ראויה לנסוג אחר ונתבטל הנסו"א, ומ"מ בא אחריה דגש (אולי להראות על נחיצות הדברים ובקשת לוט על נפשו, כמו קומו צאו ודומיהן). אבל כאן הזרות כפולה ומכופלת, שהיה ראוי להיות "הושיעה והצליחה" מלעיל, ובאו מלרע שלא כדין, ובכ"ז בא דגש אחריהן. ואנו קבלנו קריאתה (ע"פ המנחת שי) הושיעה מלעיל ונו"ן שאחריה דגושה, והצליחה מלרע ונו"ן שאחריה רפויה, וכן נהגו בעיר חלב עצמה (בארם צובא) בדורות שלפנינו, והחזון שהיה קודא כך נחשב לגברא דווקנא, וכל המשנה אין רוח חכמים נוחה הימנו (ויש לתת טעם לשבת, שכל דגש שבא שלא כדין מורה על לחץ ודוחק וצער. כמו מן המצר קראתי יה, יסור יסרני יה, אשרי הגבר אשר תיסרנו יה, בכלן שם י"ה דגוש שלא כדין. לעומת ענני במרחב יה, אבוא בם אודה יה, ששם י"ה רפה. ולכן בהושיעה נא שהאדם נמצא בדוחק ובצער ומצפה לישועה, באה "נא" דגושה, אבל בהצליחה נא שמבקש רק רווחה והצלחה, באה רפויה, על דרך הפתגם הידוע: מנענעין בהושיעה נא ואין מנענעין בהצליחה נא. ואכמ"ל).

ובכלל מה שהולכים בימינו אחר בן אשר בעינים עצומות ואומרים "כאילו יצאה בת-קול משמים: בן נפתלי ובן אשר הלכה כבן אשר" – הנה יש שני מקומות בתנ"ך דנקטינן דוקא כבן נפתלי, והם במלת ביקרותיך (תהלים מ"ה יו"ד) ובמלת יקבענו (משלי כ"ח ח') כמ"ש שם המנחת שי. (ולא טוב עושים המדפיסים בתהלים "ביקרותיך" כדעת בן אשר, ומתעלמים מדברי המנחת שי). והרי אפילו בית הלל שמפורש בגמרא (עירובין יג:) שיצאה בת קול שהלכה כדבריהם, עד שאמרו

(ברכות דף ל"ו דע"ב) ב"ש במקום בית הלל אינה משנה, מ"מ יש לנו ששה מקומות שהלכה כב"ש, וכמ"ש התוס' (סוכה דף ג' ע"א) בשם סדר רב עמרם, ע"ש. ומהם בענין חוטי ציצית, שבית שמאי אומרים ארבעה חוטין (כפולים) ובית הלל אומרים שלשה, וידוע שהלכה בזה כב"ש, ואם ניתק אחד מהחוטין פסול, ואין סומכים על דעת בית הלל אף בדיעבד.

וכן בתיבת פצוע דכה (דברים כ"ג ב'), אע"פ שיש מסורת שבס"ת של מהר"ם מרוטנבורג כתוב דכ"א באל"ף (וכן נראה מפירש"י בחומש, ע"ש) מכל מקום אנו סומכים על הכרעת רבנו מאיר הלוי אבולעפיא (שהרמב"ן קורא לו "נשיא נשיאי הלוי") בספרו מסורת סייג לתורה, שכתב שדינה בה"א, וכן הסכים המנחת שי, וכתב שכל דבריו נאמרים במשפט ומישרים (וכמדומה שכן הנהיג גם הגר"א). ולאפוקי מחכם אחד בחו"ל שרוצה לתקן כל ספרי תורה שבעולם "בשקט בשקט" ע"פ נוסחת הכתר ודמיונות הכרס שלו, ולשנות מסורת ראשונים. וכל דבריו מהבל ימעטו. שהרי אפילו בזמן האמוראים מצינו שלא היו בקיאים בחסרות ויתרות. והגאון רעק"א בגליון הש"ס (שבת דף נ"ה ע"ב) הביא רשימה ארוכה מהגמרא ומדרשים שחולקים על המסרה שלנו, ולא עלה על דעת איש לשנות הנוסח מהמסרה המקובלת בידינו. וכ"כ בשו"ת הרדב"ז ח"ד (סימן אלף קע"ב) שאין לשנות במלת אל תירא אתו (במדבר כ"א ל"ד) עד דרוש אחיך אתו (דברים כ"ב ד') ולכתוב אותו מלא ו' ע"פ הזוהר (פרשת חוקת דף קפ"ד סע"א), שאסור לשנות מן המסורת שבידינו. ואכמ"ל.

והנה בפרשת האזינו (ל"ב ה') שחת לו לא בניו מומם. כתב הרמד"ל בספר אור תורה שתיבת לא הלמ"ד דגושה (כן ראיתי בספר שתי ידות שלו, צילום דפוס ויניציא הישן). ודו"ה בספר עין הקורא פקפק בזה, ע"ש. ואין דבריו מוכרחים. ובלי ספק רמד"ל ראה כן בנוסחאות כ"י

עתיקים שבידו שלא ראה אותם רוו"ה. והטעם בזה שכל פעם שנפגשים תיבות "לו לא" או "לא לו" ביחד, מדגישים למ"ד של לא שיבין הקורא כי היא לשלילה (עיין בראשית ל"ח ט', חבקוק א' ו', ב' ו', משלי כ"ו י"ז). וכן ויאמרו לא (בראשית י"ט ב', שמואל א' ח' י"ט), הלמ"ד דגושה שלא יישמע "ויאמרו לו". תן לחכם ויחכם עוד.

ומה שבסידור שלנו ניקדנו כמה מלים שלא כנוסח המקובל אצל הספרדים, כגון מטובך, בישועתך, ועוד. אנו סומכים בזה על גדולי עולם: דונש בן לברט, ר' יצחק דמן עכו, מהרי"ל, הגאון יעב"ץ, נודע ביהודה (קמא חאו"ח סימן ב'), הגר"א, לחם הבכורים וחכמי תונס בדורו, ישרש יעקב ועוד. וכל מה שכתבו המתנגדים בזה, אין בדבריהם לא יסוד ולא קיום, כי רבים אשר אתנו מאשר אתם. ואכמ"ל.

*

^{הערה}שלמי תורות בזה לאחי היקר הרה"ג ר' צמח מאזוז שליט"א, מנהל הישיבה בגשמיות וברוחניות, שחוסך ממני עול טורח הישיבה ומוסדותיה החשובים (כן ירבו). ולאחי היקר הרה"ג ר' רחמים מאזוז שליט"א, מנהל מכון "אוצר ההלכה" ועורך "משנה ברורה" (ח"ב) עם הגהות איש מצליח, ואתו מתייעצים התלמידים והאברכים היקרים בכל ספק בהלכה, ולידידי הרה"ג ר' דוד עידאן שליט"א ראש הכולל וחבר ב"ד משפט וצדק, ולכל האברכים שלנו, ולכל הנדיבים היקרים בארץ ובחו"ל, ובפרט לידידנו היקר הרה"ג רב פעלים כמה"ר ר' שמעון חי אלוף שליט"א רבה של קהלת "אהבה ואחוה" בנויורק ומנהל ביה"ס "מגן דוד", שטורח בכל שנה ללכת אתנו לנדיבים בחו"ל (יחד עם עמיתי היקר עו"ד ר' אליהו עמיאל שליט"א), ולהשפיע עליהם לתרום בעין יפה ורוח נדיבה, ואתו עמו תלמידיו היקרים הרב הלל סתהון